

P

Panorama > Política

El repte de l'equitat territorial

La meitat de la Catalunya despoblada està infrafinançada

► Set de les 16 comarques que perden població van rebre del Govern català la dècada passada menys inversió per càpita que la mitjana

RICARDO MIR DE FRANCIA
Barcelona

No tot s'arregla amb diners, però unes quantes coses sí. Particularment on més escassegen. I al món procelfiós de les finances municipals, els ajuntaments més pobres solen ser aquells on menys gent

viu i que tenen una mínima capacitat per recaptar impostos. Tributs com el d'activitats econòmiques, un mal acudit on no hi ha serveis i empreses comptades; el de circulació, insignificant als nuclis que s'apaguen; o l'IBI a la vivenda, lligat al valor cadastral de la propietat, també on s'ha enfonsat. Per això els

municipis despoblats recapten generalment per l'IBI el no-res, justament el contrari que passa a les ciutats.

Aquestes butxaques forades obliguen els municipis diminuts en població, però gegants en territori –500 pobles catalans de menys de 2.000 habitants administren més del 60% de la su-

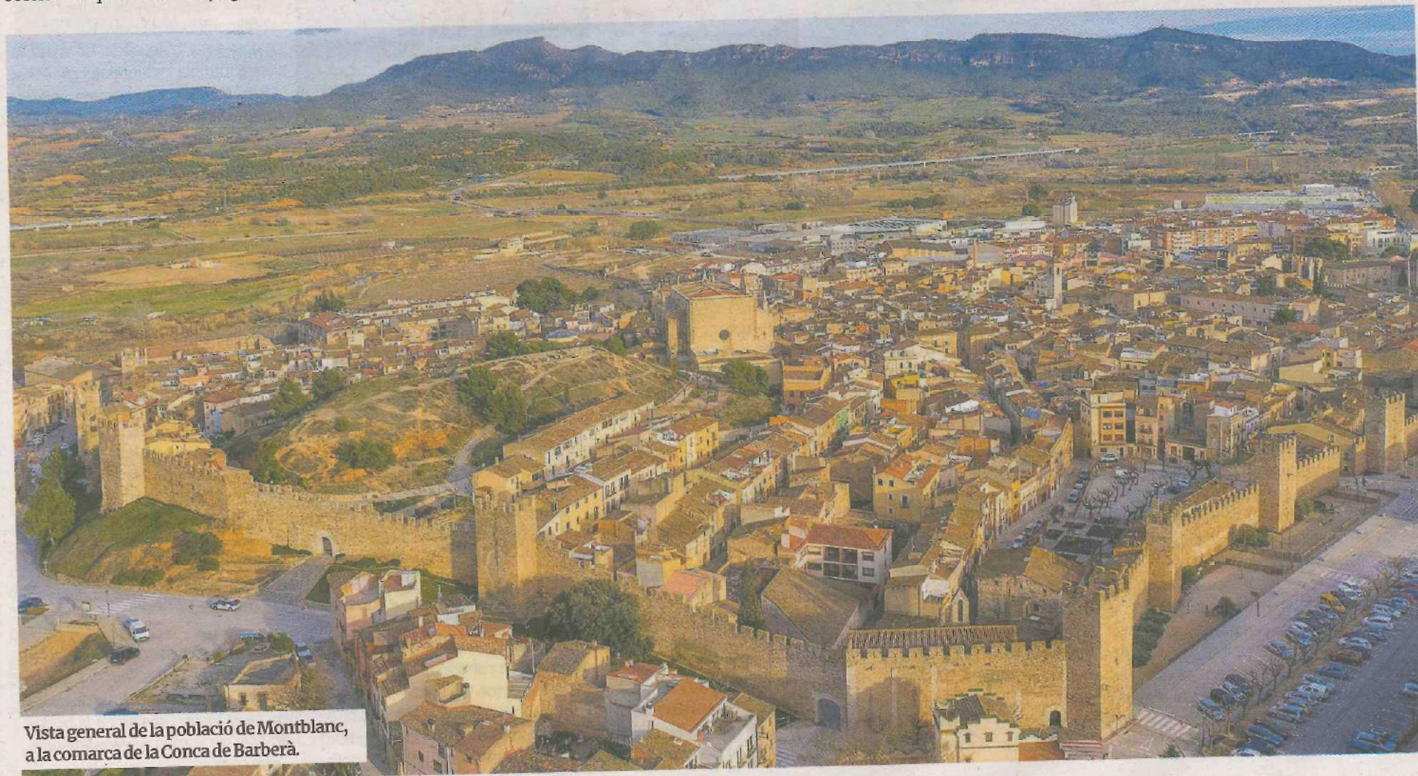
perfície de Catalunya– a dependre extraordinàriament de les subvencions i la inversió pública. Tant de la Generalitat com de l'Estat. Especialment per emprendre projectes que els podrien donar una nova vida en forma d'ocupació, accessos o connexió al món global, el primer pas per trencar el cercle vi-

ciós de la despoblació. I en aquest sentit, les queixes recurrents dels alcaldes i les entitats socials que s'han atipat de veure com el seu món desapareix davant la passivitat de les administracions semblen justificades.

Inversions de la Generalitat

Una anàlisi feta per EL PERIÓDICO de les inversions directes de la Generalitat a les comarques catalanes, reflectides en els seus pressupostos, confirma algunes de les sospites del món rural. Gairebé la meitat de les comarques que han perdut població en l'última dècada estan infrafinançades. O cosa que és el mateix, 7 de les 16 comarques castigades pel declivi demogràfic van rebre menys inversió per habitant que la mitjana catalana entre el 2011 i el 2020. La que pitjor pa-

Marc Vila

Vista general de la població de Montblanc, a la comarca de la Conca de Barberà.

Total de municipis

947

EN SITUACIÓ
CRÍTICA DE
DESPOBLACIÓ

200

LA GRAN
MAJORIA AMBmenys de
500
habitantsPERDRAN POBLACIÓ
DURANT LA DÈCADA
VINENT354
municipisTENEN MENYS DE
2.000 HABITANTS62%
de
municipis

Font: Universitat de Lleida

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

rada surt és la Conca de Barberà, on el Govern només ha invertit 64 euros per càpita pels 215 de mitjana a tot el territori. La segueixen el Montsià (71 euros), la Segarra (80), el Berguedà (111), el Priorat (130), el Bages (139) i el Baix Ebre (214).

Com a període d'anàlisi s'han escollit els últims deu exercicis pressupostaris ja liquidats (2011-2020). És a dir, els que reflecteixen la inversió real executada sobre el territori, en comptes de la pressupostada. S'obren amb els dos mandats d'Artur Mas i es tanquen amb les tumultuoses presidències de Carles Puigdemont i Quim Torra. Un període que ajuda a comprendre la resposta que han donat a la despoblació els governs independentistes, tan proclius a enaltir en la seva narrativa la Catalunya inte-

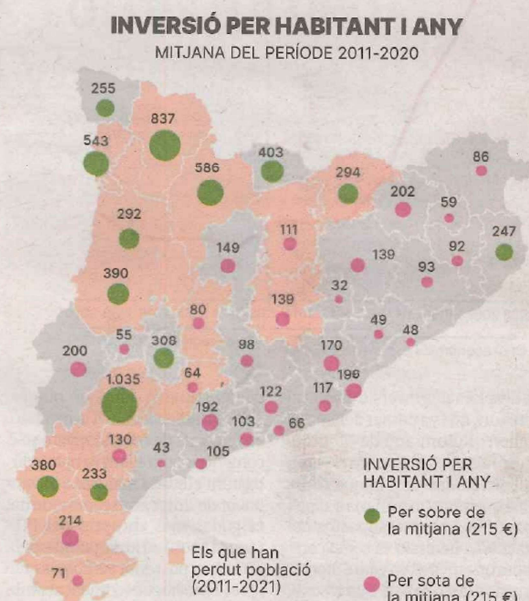
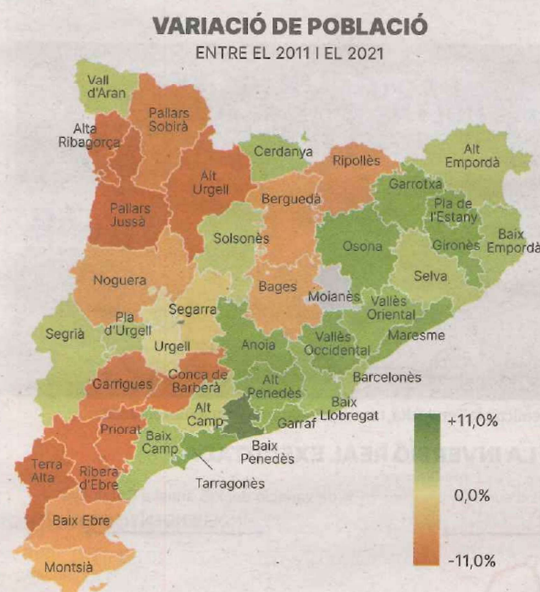
Apunts

Nota metodològica

► Les xifres utilitzades per analitzar les inversions de la Generalitat a les comarques catalanes apareixen reflectides en el Capítol VI dels pressupostos, en què es detalla la 'inversió real' al territori executada pel Govern català.

► Aquesta «inversió real» es divideix en la comarcalitzada, que desgrana els fons rebuts per cada comarca, i la no comarcalitzada, aquella que creua demarcacions i no pot ser assignada a una sola comarca. Aquesta última representa entre el 10% i el 20% de la inversió real, però al no estar comarcalitzada no ha sigut utilitzada en els càlculs per aquest diari.

► La inversió directa no és l'única partida destinada al desenvolupament de municipis i comarques. El Capítol VII dels pressupostos recull les «transferències de capital» a diversos ens públics perquè executin projectes al territori. Aquesta inversió indirecta no està comarcalitzada i tampoc s'ha tingut en compte en l'anàlisi efectuada.

Font: Gencat

EL PERIÓDICO

rior, aclaparadorament dominada pels partits sobiranistes.

«Amb això ja està tot dit», assegura Jaume Gilibert en resposta a les conclusions d'EL PERIÓDICO. Gilibert és el coordinador d'Eines de Repoblament Rural, un grup de pressió constituït per més de 500 alcaldes catalans per lluitar contra la despoblació. «El problema és que la variable del despoblament amb prou feines es té en compte i, tot i que s'està fent alguna cosa, és tan insignificant que dona per ben poc. No hi ha una visió estratègica per invertir en aquestes comarques», afegeix el també alcalde de Montgai i expresident de la Diputació de Lleida. «Si alguna cosa demostren els Pressupostos és que no s'està apostant seriosament pel reequilibri territorial i l'equitat de tots els ciutadans».

L'estratègia

En el període analitzat s'observa cert propòsit d'esmena. Perden habitants 8 de les 10 comarques amb més inversió, però aquesta estratègia aparent per revertir-ne el buitatge fa aigües al comprovar com unes set comarques despoblades més estan crònicament infrafinancades, incloses les dues amb menys renda per càpita de Catalunya: el Priorat i el Montsià. «La despoblació s'ha d'abordar mitjançant la col·laboració públicoprivada. Però està clar que, si la iniciativa privada no fa el primer pas, l'han de fer les administracions. Per si sols els municipis no poden revertir el curs», diu Mercè Castillo, professora de la Universitat de Lleida i experta en finances municipals.

El nivell de frustració va per barris i s'ha diluït en els últims Pressupostos, els més alts de la història de Catalunya, sobretot per la injecció dels fons de recuperació europeus. Contemplen un augment de la inversió directa respecte del 2020 en 34 de les 42 comarques. Per habitant guanya l'Alta Ribagorça, la sisena que perd més població. «Sense la inversió de la Generalitat tindriem

un forat important, però també és veritat que som molt petits i que aquest any coincideixen un parell d'inversions grans», diu l'alcalde de Pont de Suert, la capital comarcal, José Antonio Troguet (JuntsxCat).

El gruix dels 16 milions d'euros pressupostats per aquesta comarca pirinenca es destinaran a construir-ne l'arxiu comarcal, mantenir l'estació d'esquí de Boí Taüll i aixecar una nova xarxa elèctrica per prevenir apagades. Unes altres velles ambicions s'hauran d'esperar. Des del potencial per desenvolupar el cultiu de la pomera, a l'exploració lúdica d'alguns embassaments o la millora dels seus accessos per carretera, que hauria d'emprendre l'Estat.

Gairebé a l'altre extrem està la Terra Alta, la comarca que més

Els alcaldes al·leguen que la variable del despoblament quasi no es té en compte i és insignificant

El pressupost de la Generalitat contempla un creixement de la inversió directa en 34 de les 42 comarques

població va perdre la passada dècada (més del 10%) i la que més inversió ha vist evaporar-se al comparar la seva dotació el 2022 amb la del 2010. Ha caigut un 97%; un 42% si es compara amb el 2020. «El discurs independentista incideix molt a recolzar el món rural, però a l'hora de plasmar-ho, no en posen ni cinc. Diuen unes coses i en fan unes altres, és el que fa més mal», afirma el diputat i alcalde socialista de Batea, Joaquim Paladella. Els menys de dos milions d'euros que rebirà la seva comarca aniran a mantenir les carreteres i construir un geriàtric. ■